

BESTEK EN VOORWAARDEN

wegens het **BOUWEN** van **ZES**
achtkante **WIND-WATER-**
MOLENS, in den grooten *Sint*
Johannesga'ster Veenpolder, in
Schoterland en *Haskerland*,
Provincie *Friesland*.

Art. 1.

Maat, Gewigt en Peil.

De maat, waarvan hier wordt melding gemaakt, is de gewone nederlandsche el, en het gewigt, het ned. pond; beide vastgesteld bij koninklijk besluit van den 29 Maart 1817.

Voor peil is aangenomen het provinciaal zomerpeil, dat vóór den aanvang der werkzaamheden in de nabijheid der standplaatsen zal worden overgebracht, en op vaste punten aangekeekend.

Art. 2.

Opgave van het Werk.

De hierna beschreven werken, zullen bestaan in het bouwen van zes achtkante Wind-wa-termolens van 22 el vlugt, met steenen voetingen en waterloopen, doch houten vijzelkommen; onder bijlevering van alle benoodigde materialen, arbeidsloonen, gereedschappen, transportkosten en verdere uitgaven, zonder onderscheid.

Deze molens zullen op daartoe afgebakende plaatsen, langs en op den ringdijk van voren-geoemden polder, zoodanig worden geplaatst, dat het centrum van iederen molen precies in het midden van den kruin des dijks valt; met uitzondering van No. 2, welks middelpunt 5 el binnen de hartlijn van den polderdijk moet worden gesteld.

De standplaatsen zijn bepaald, als:

Voor den molen No. 1, gemeente *Haskerland*, 2de Veendistrict, ten noorden van de Vceanscheiding.

Voor den molen No. 2, gemeente *Schoterland*, 2de Veendistrict, aan de Engclenvaart.

Voor den molen No. 3, gemeente *Schoterland*, 3de Veendistrict, op de oude Rotstervaart.

Voor den molen No. 4, gemeente *Schoterland*, 3de Veendistrict, aan de Broersvaart bij de Maadschutting.

Voor den molen No. 5, gemeente *Schoterland*, 2de Veendistrict, aan de Tjeukemeer, nabij het oude kerkhof.

Voor den molen No. 6, gemeente *Schoterland*, 2de Veendistrict, mede aan de Tjeukemeer, op het land, toebehoorende aan de gebróeders *Wuite*.

De steenen voetingen worden, behalve de draagmuren, zonder funderingwerk op het vaste zand aangelegd.

Onderling zullen deze molens alleen verschillen in het grond-werk of de voetingen, benevens in de vijzels en vijzelkommen, hetgeen bij ieder daartoe betrekkelijk artikel wordt aangewezen. Met uitzondering van No. 2 wordt ieder molen voorzien van een Woonvertrek, ten

Voor den molen no. 5.

20	onder den vóór-waterloop	: : : : lang	3,85 el
5	„ „ vijzelkom	gemiddeld	„ 2,55 „
20	„ „ draagmuur		„ 3,45 „
13	„ het dok		„ 2,35 „

Voor den molen No. 6.

20	onder den vóór-waterloop		„ 3,85 „
5	„ „ vijzelkom	gemiddeld	„ 2,55 „
20	„ „ draagmuur		„ 3,45 „
13	„ het dok		„ 2,35 „

De palen van zoogenaamde juffer ellens, of van dennen stamhout, naar verkiezing van den aannemer, in beide gevallen regt en glad van stuk, op de kop zwaar 18, en onder 10 à 12 duim. Allen op hunne juiste plaats, naar aanwijzing der teekening geheid, met een blok van 200 pond. De palen behoorlijk te punten en te kruinen. De gescheurde, of die welke niet goed geplaatst zijn of onder de heijning eene verkeerde rigting hebben aangenomen, moeten uitgewogen en of hersteld, of door andere voldoende worden vervangen.

In het centrum van iederen molen zal door den aannemer een proefpaal worden geheid, overeenkomstig de orders der Directie. Naar dezen paal zullen de lengten der overige palen worden geregeld. Bijaldien langere palen dan van de hier beschreven lengten vereischt worden, geniet de aannemer voor leverantie en heiloon, 10 cents per palm meerdere lengte, terwijl hem in het tegenovergestelde geval 70 cents per el zal worden gekort.

Art. 5.

Slijk- en Schuifhouten.

De palen waterpas af te zagen op de vereischte hoogte, daarna van de noodige pennen te voorzien; voorts gelijk dragende op derzelver borsten neer te drijven, en op iedere paal door twee greenen wiggen te vasten, de volgende dennen slijkhouten, als:

1 Slijkhout onder den draagmuur, uit twee lengten, zamen lang	10,70 el	} Allen 15 bij 20 duim.
1 dito onder den draagmuur lang	7,80 „	
5 dito onder den vóór-waterloop ieder	3,60 „	
1 dito onder den doks-vloer	6,30 „	
1 dito onder den doks-vloer	4,00 „	
1 dito onder den doks-vloer	3,40 „	
1 dito onder den doks-vloer	2,80 „	
2 Ribben onder den vijzelkom, ieder lang	4,30 el, zwaar 10 bij 15 duim.	

Voorts met kepen en voorloeven over de slijkhouten te werken, en op ieder derzelve door een 12 str. takkelboutje te vasten, 2 dennen schuifhouten, onder den vóór-waterloop, ieder lang 4,60 el, zwaar 10 bij 15 duim.

De ruimten tusschen de slijkhouten van spaanders enz. te ontdoen, en daarna stijf aan te vullen, met beste leem of klijnspecie tot 2 duim boven de slijkhouten.

Art. 6.

Vloeren.

Onder de waterloopen een vloer van vier platen, ieder lang 4,50 el, zwaar 7½ bij 30 duim. Tusschen de muren van den vóór-waterloop een vloer lang 4,50 el, breed 2 el en zwaar 5 duim, uit zes gelijke breedten.

Onder den draagmuur een vloer van 4,18 vierkante ellen, 5 duims hout.

Tot het dek een dito vloer, lang 3,20 el, breed 2,30 en 4,40 el. De planken egaal te do verlopen volgens de teekening.

Deze vloeren allen van dennen of vuren hout. Over de laatste of doks-vloer, dwarshout te leggen een $3\frac{1}{2}$ duims eiken vloer, lang 2,30 en 4,40 el, breed 2,70 el. De planken v gelijke breedte egaal bewerkt.

De dennen vloeren over de koppen der na te melden damplanken heen te keepen en m mos en teer in te kroozen.

Ieder vloerstuk, op elk slijkhout door een 12 streeps takkelboutje en twee taaie green nagels goed te vasten. De eiken vloerplanken en die onder den draagmuur op ieder slijkho door drie taaie 10 duimen te bevestigen.

Art. 7.

Damplanken.

Voor iederen molen drie reijen damplanken, naar aanwijzing der teekening, als: een ond het dok, met twee verhoogde gedeelten of vleugels, bezijden de hoekstijlen. Een onder de draagmuur, insgelijks met twee vleugels of schermen, en één regel onder den vóór-waterloop

Voor den molen No. 1.

Onder het dok een regel	breed 4,00 el en lang 1,50 el.
" " " 2 vleugels ieder	" 1,15 " " " 4,25 "
" den draagmuur een regel	" 7,40 " " " 1,65 "
" " " 2 vleugels ieder	" 1,65 " " " 3,65 "
" " vóór-waterloop 1 regel	" 2,40 " " " 2,00 "

Voor den molen no. 2.

Onder het dok een regel	breed 4,00 el en lang 1,50 el.
" " " 2 vleugels ieder	" 1,15 " " " 4,25 "
" den draagmuur 1 regel	" 7,40 " " " 1,75 "
" " " 2 vleugels ieder	" 1,65 " " " 3,75 "
" " vóór-waterloop 1 regel	" 2,40 " " " 2,10 "

Voor den molen no. 3.

Onder het dok een regel	breed 4,00 el en lang 1,50 el.
" " " 2 vleugels ieder	" 1,15 " " " 4,25 "
" den draagmuur 1 regel	" 7,40 " " " 2,40 "
" " " 2 vleugels ieder	" 1,65 " " " 4,40 "
" " vóór-waterloop 1 regel	" 2,40 " " " 2,25 "

Voor den molen no. 4.

Onder het dok een regel	breed 4,00 el en lang 1,50 el.
" " " 2 vleugels ieder	" 1,15 " " " 4,25 "
" den draagmuur een regel	" 7,40 " " " 2,50 "
" " " 2 vleugels ieder	" 1,65 " " " 4,50 "
" " vóór-waterloop 1 regel	" 2,40 " " " 2,30 "

Voor ieder der molens no. 5 en 6.

Onder het dok een regel	breed 4,00 el en lang 1,50 el.
" " " 2 vleugels ieder	" 1,15 " " " 4,25 "
" den draagmuur een regel	" 7,40 " " " 1,85 "
" " " 2 vleugels ieder	" 1,65 " " " 3,85 "
" " vóór-waterloop 1 regel	" 2,40 " " " 2,20 "

Deze baard- of damplanken van 6 duims dennen hout, minstens 27 à 30 duim breed, voor-

zien van vaste messingen en groeven, behoorlijk gepunt en gekruind, digt tegen elkander, vlak en welsluitende geheid. De gescheurde of die eene verkeerde rigting nemen, uit te wegen, en door andere te vervangen.

Iedere plank door 3 taaie 12 duims spijkers te bevestigen tegen de slijkhouten, en daarna de koppen geregeld op 2 duim boven dezelve af te zagen.

De schermen of vleugelplanken van boven aan den achterkant, door een $3\frac{1}{2}$ bij 30 duims vuren klamp te vereenigen, onder gebruik van een voldoende getal taaie spijkers.

Art. 8.

METSELWERK.

§ 1. *Klippen en achtkants muren.*

Nadat de molenputten naar het genoegen van de Directie gegraven zijn, zullen dezelve worden droog gehouden tot zoo lang het werk dit vereischt, en de Directie noodig acht. Daarna zal men den bodem zuiver waterpas en vlak afschuimen, op de voren bepaalde diepten.

Voor den molen no. 1.

De klippen aan te leggen op 0,80 el beneden peil en op te trekken naar de volgende afmetingen, als:

Eerste gedeelte	hoog	0,12 el	zwaar	$4\frac{1}{2}$	en	5 steen.
Tweede	"	"	0,28	"	"	4 " $4\frac{1}{2}$ "
Derde	"	"	0,35	"	"	$3\frac{1}{2}$ " 4 "
Vierde	"	"	1,05	"	"	3 " $3\frac{1}{2}$ "
Vijfde	"	"	1,00	"	"	$2\frac{1}{2}$ " 3 "

Hoog 2,80 el.

Voor den molen No. 2. Aangelegd op 0,90 el beneden peil.

Eerste gedeelte	hoog	0,12 el	zwaar	$4\frac{1}{2}$	en	5 steen.
Tweede	"	"	0,23	"	"	4 " $4\frac{1}{2}$ "
Derde	"	"	0,30	"	"	$3\frac{1}{2}$ " 4 "
Vierde	"	"	1,10	"	"	3 " $3\frac{1}{2}$ "
Vijfde	"	"	1,15	"	"	$2\frac{1}{2}$ " 3 "

hoog 2,90 el.

Voor den molen No. 3. Aangelegd op 1,50 el beneden peil.

Eerste gedeelte	hoog	0,20 el	zwaar	5	en	$5\frac{1}{2}$ steen.
Tweede	"	"	0,30	"	"	$4\frac{1}{2}$ " 5 "
Derde	"	"	0,40	"	"	4 " $4\frac{1}{2}$ "
Vierde	"	"	0,60	"	"	$3\frac{1}{2}$ " 4 "
Vijfde	"	"	0,95	"	"	3 " $3\frac{1}{2}$ "
Zesde	"	"	1,10	"	"	$2\frac{1}{2}$ " 3 "

Hoog 3,55 el.

Voor den molen No. 4. Aangelegd op 1,85 beneden peil.

Eerste gedeelte	hoog	0,25 el	zwaar	5	en	$5\frac{1}{2}$ steen.
Tweede	"	"	0,35	"	"	$4\frac{1}{2}$ " 5 "
Derde	"	"	0,50	"	"	4 " $4\frac{1}{2}$ "
Vierde	"	"	0,75	"	"	$3\frac{1}{2}$ " 4 "
Vijfde	"	"	1,00	"	"	3 " $3\frac{1}{2}$ "
Zesde	"	"	1,10	"	"	$2\frac{1}{2}$ " 3 "

Hoog 3,95 el.

Voor de molens No. 5 en 6. Aangelegd op 1 el beneden peil.

Eerste gedeelte	hoog	0,12 el	zwaar	5 en 5½ steen.
Tweede	"	"	0,18	" " 4½ " 5 "
Derde	"	"	0,20	" " 4 " 4½ "
Vierde	"	"	0,55	" " 3½ " 4 "
Vijfde	"	"	1,05	" " 3 " 3½ "
Zesde	"	"	1,20	" " 2½ " 3 "

Hoog 3,30 el.

De tusschen- of achtkantsmuren voor iederen molen, op dezelfde diepte aan te leggen als klippen, en daarna tot gelijke hoogte op te trekken. De aanleg zwaar 2½ steen, ter hoogte van de eerste klip-versnijding, en voorts 2 steen. Eindelijk de tusschenmuren met de zwaar van een steen nog 1,70 el te verhoogen, ter verkrijging van den ringmuur om het achtkants de hoeken verzwaard met ½ bij 2½ steens pilasters. Dit metselwerk zal moeten bestaan, van af deszelfs aanleg tot 20 duim beneden den onderkant van het tafelement, in 't midden bont mop in basterdtras; voorts 40 duim hoogte uit beste geele mop in sterke tras, en eindelijk uit deze steen in basterdtras.

§ 2. Draagmuren.

Voor iederen molen een draagmuur, lang 6,10 el, voor No. 1 hoog 2,45 el, zwaar 2 steen. Deze muren aan te leggen op de funderingsvloer 60 duim beneden peil.

De draagmuur voor No. 2 hoog boven peil 1,85 el.

"	"	"	3	"	"	"	1,90	"
"	"	"	4	"	"	"	1,95	"
"	"	"	5 en 6	"	"	"	2,15	"

De draagmuren moeten geheel bestaan uit beste geele mop in basterdtras.

§ 3. Achterwaterloops-muren.

De muren voor den achter-waterloop ieder lang 7 el, in aanleg, tot de hoogte der eerste klipversnijding zwaar 2½ steen en voorts 2 steen. Deze muren

voor No. 1 hoog, in het geheel 2,65 el.

"	"	2	"	"	"	"	2,75	"
"	"	3	"	"	"	"	3,40	"
"	"	4	"	"	"	"	3,80	"
"	"	5 en 6	"	"	"	"	3,15	"

Deze muren moeten bestaan van af hun aanleg tot 35 duim boven peil uit middel bont mop in basterd-tras, en voorts uit beste geele mop in dezelfde specic.

§ 4. Voor-waterloopsmuren.

De muren van den vóór-waterloop, op de funderings-vloeren 25 duim beneden peil aan te leggen. Voor den molen No. 1, aan het buiteneinde tot 1,65 el en aan het binneneinde tot 1,85 el op te trekken boven peil.

Deze muren voor no. 2 even hoog boven peil.

"	"	3	5 duim	hooger	boven	peil.
"	"	4	10	"	"	"
"	"	5 en 6	30	"	"	"

Ieder muur lang 4,40 el aangelegd op 3 steen, onder twee gelijk verdeelde halve steen snijdingen verminderende tot op de bovendikte van 2 steen; geheel bestaande uit beste geele mop in basterdtras. De buiten einden in manier der teekening eenigzins slepend te metsen.

len, en daarna met escauzijnsche hoeksteen en te voorzien, die door behoorlijk met lood vast gegoten ijzeren ankers, aan het metselwerk moeten worden verbonden.

De hoeksteen lang 50, en dik 22 bij 46 duim.

§ 5. Aardwulf en Stortebed.

Tusschen de muren van den achterwaterloop naar aanwijzing der teekening een half steens aardwulf te slaan, van middelbonte mop in basterdtras. Dit wulf lang 6,75 el, van boven, met gelijke steen en specie zoodanig aan te raseren, dat de daarover te leggen $\frac{1}{2}$ steens vloer, van klinkert mop in sterke tras, aan het buiteneinde 30, en aan het binneneinde 50 duim boven peil ligt, voor zoo ver de vier eerste molens aangaat; bij de molens no. 5 en 6 zal deze vloer op 45 en 65 duim boven peil moeten worden aangebragt.

Op de vloer van den vóór-waterloop een 10 bij 20 duims eiken toonstuk te vasten, tot steun voor het stortebed; den hoek voor de wachtdeuren, in eene hellende rigting vol te metselen, en deze daarna af te dekken met $\frac{1}{2}$ steens-vloer van klinkertmop in sterke tras.

De draag-, vóór- en achterwaterloopsmuren met een steens rollaag van klinkert mop in sterke tras te dekken, die echter onder de opgegeven hoogten zijn begrepen.

De ruimten tusschen de beide eerste bindten van den vijzelkom, met middelbonte mop in basterdtras, rondom de schrooden vol te metselen.

De verdere metselwerken, het berapen, bestraten enz. wordt later opgegeven.

§ 6. In voren omschreven metselwerken, ter besparing van steen te menageren, de volgende nissen, openingen, wulven, enz., als:

Voor den molen No. 1.

Drie spaar wulven, hoog 2,20 el, wijd 1,50 el en drie nissen van dezelfde maat, diep 1 steen, in de tusschen of achtkantsmuren.

Eene opening voor den vijzelkom wijd 1,70 en $\times$ — hoog 2 el. Een dito voor de wachtdeuren, wijd 1,80 en $\times$ — hoog 1,70 el, beide in de tusschenmuren. Eene opening in den draagmuur, wijd 1,70 en hoog 1,55 el.

Voorts de noodige opening voor drie licht- en twee deur-kozijnen.

Voor den molen No. 2.

Drie spaar-wulven, hoog 2,35 el, wijd 1,50. Drie nissen van dezelfde maat, diep een steen. De verdere openingen nagenoeg als voren.

Voor den molen No. 3.

Drie spaar-wulven, hoog 3 el, wijd 1,50 el. Drie gelijke nissen diep een steen. Overigens als vroeger.

Voor den molen No. 4.

Drie spaar-wulven, hoog 3,40 el, wijd 1,50 el. Drie even groote nissen, diep een steen. Voorts als boven.

Voor de molens No. 5 en 6.

Ieder drie spaar-wulven, hoog 2,75 el, wijd 1,50 el en drie nissen, van gelijke maat, diep een steen, de verdere uitsparingen als voren.

§ 7. Al deze metselwerken te maken naar den eisch, in goed kruisverband met gelijke hoogten op te trekken, de lagen vooraf behoorlijk te verdeelen, die, welke in het gezigt blijven, netjes te voegen en naar de reij door te halen.

De wulven en nissen benevens de openingen over den achterwaterloop, te sluiten door steens rollagen of bogen, geslagen van zuiver bewerkte ormilen. De bogen van klinkertmop in sterke tras. De steen vóór het gebruik voldoende te bevochtigen, en overeenkomstig de orders der directie te behandelen en te verwerken. De klinkerts mop voor de vloeren en bogen vooraf te schuren en te boenen.